

Kenttäsairaala 5:n henkilökunta lähdettäessä Turusta 13.10.1939.

Kaija Ryökäs vuonna 1941

Työ kovaa, autettavia paljon Kokemuksia kenttäsairaalasta

Olin käynyt lottien 6 kk:n mittaisen sairaanhoitopulaiskurssin. Se edellytti, että jos sota tulee, on lähdettävä. Ja kun sitten liikekannallepano alkoi, tuli kutsu minullekin kenttäsairaala 5:een, joka kokoontui Turussa lokakuun 13. päivänä 1939. Kun lähtövalmistelut olivat kunnossa ja kaikki kutsun saaneet paikalla, ilmoitettiin mentäväksi Tuomiokirkkoon lähtöjumalanpalvelukseen. Ei koskaan mielestäni ole virsi soinnut niin lohduttavasti kuin silloin "Jumala omi linnamme". Se rauhoitti, sillä tulevaisuus pelotti. Jos sota syttyy, onko sieltä paluuta?

Junalla sitten lähdettiin tuntemattomaan paikkaan. Viipuriin päädyttiin, Viipurin sotilassairaalaan. Potilaina sairastuneita sotilaita, ja sodan pelosta henkisesti häiriintyneitä. Muistan, kuinka lottatoverini oli käydä huonosti hänen viedessään teetä upseerille yksinäiseen huoneeseen. Kuulin avunhuudon ja riensin huoneeseen. Siellä järkensä menettänyt sotilas kuristaa molemmin käsin kurkusta lottaa. Sain hänet irrotetuksi ja toverini riensi hakemaan lääkintämiehiä. (40 vuotta myöhemmin sain tältä lottatoveriltani hänen nyppläämänsä pitsiliinan saatesanoilla, että tässä sulle hengenpelastusmitali.)

Muistan, että olin nousemassa rappuja toiseen kerrokseen kun alkoi paukkua. Viipuria pommitettiin. Sota oli alkanut. Oli 30. päivä marraskuuta. Tuli kiireinen lähtö. Sairaala pakattiin, mikä ei ollutkaan ihan pikkuhomma. Pois Viipurista kiireesti. Juustila oli seuraava paikka. Toiminta alkoi todella. Haavoittuneita tuli valtavasti ja kiire oli ja raskastakin.

Nukkumahuoneemme oli samassa talossa. Petini oli kyljelleen käännetyn flyygelin vieressä ja flyygelin kielet kaikuvivat kun yskin. Kiukkuisia päitä nousi ja kuului uhkauksia, että toista yötä et tota flyygeläiä kaiuttele. Sain yöksi cofein-tabletin, eikä tarvinnut yskiä. Monta kertaa oli vaan muutama tunti nukkumiseen aikaa, työtä oli paljon eikä potilaita voinut jättää.

Aina täytyi olla lähtövalmiina

Taivas oli selkeä ja pommiläivueet surisivat. Muistan, että aina täytyi olla lähtövalmiina. Vaatteet päällä ja monet jalassa nukuttiinkin. Kun Summa oli murtunut, alkoi tulla Juustilaankin pommeja, ei kuitenkaan osunut sairaalaan, mutta lähelle. Koko kylä oli täynnä

kuoppia. Taas tuli lähtö. Kaksi osastoa oli jo siirtynyt, ja toiselta osastolta oli kaksi sairaanhoitajaa tulossa meille, jotka jäimme viimeisiksi. Heitä oli ruvettu tultamaan konekivääreillä. Onneksi heillä oli lumipuvut. Lumihankeen maastoutuivat ja terveinä pääsivät perille. Pakkasta oli 40 astetta. Yöllä lähti sitten meidänkin osasto. Potilaat kuljetettiin lähimpään sotilassairaalaan. Kuunvalossa ajettiin, valoja ei saanut pitää. Hankalaa oli. Tiet olivat huonoja ja vieraita. Vaikeimmassa paikoissa pysähdyttiin ja sähkölampulla tutkittiin tietä.

Kenttäsairaala 5 siirtyi Nuijamaalle. Siellä sitten olimmekin sodan viimeiset viikot. Potilaita tuli valtavasti. Parempikuntoiset ensiavun saatuaan siirrettiin sotasairaalaan. Huonokuntoiset jäivät kunnes tulivat kuljetuskuntoisiksi. Monet menehtyivät haavoihinsa. Yhtämittäinen tykkien jylinä oli valtava, väliaikoja ei ollut. Oli se hirveätä. Työ oli kovaa ja, kun autettavia oli paljon, ei osannut pelätä kuinka tästä selvitään. Pääasia että voi auttaa.

Maaliskuun 13. päivänä puolen päivän aikaan tuli outo hiljaisuus. Oli solmittu rauha, kovin ehdoin. Muistan kuinka karjalaiset tytöt itkivät kotejaan. Kommendantti Pere ilmoitti, että he saavat kuormauton, jos ehkä jotain voisivat pelastaa kodeistaan Viipurista. Se oli kuitenkin hukkareissu, sillä venäläiset olivat jo Viipurissa. Yksi tytöistä kuitenkin sai saaliikseen veivimankelin, joka sitten ainoana keikkui lavalalla. Varmaan sekin jäi Nuijamaalle.

Meille tuli taas äkkilähtö, sillä paikkakunta tuli jäämään venäläisille. Jälkeenpäin tavattiin sanoa, että Säkkijärvestä jäi vain polkka, Nuijamaasta sentään kolkka. Siirryimme Lappeenrantaan ja sieltä Luumäelle. Potilaita riitti kesään, jos oikein muistan, niin elokuuhun saakka. Vähitellen saimme palata rauhan toimiimme.

Talvisodassa oli se hyvä puoli, että silloin ruokatilanne oli vielä kohtalainen, jatkosodassa oli jo toisin. Paljon kaatui ja haavoittui lietolaisia poikia talvisodassa.

Kaija Ryökäs

Kokemuksia jatkosodan kenttäsairaalasta ensi vuoden joululehdessä.